

Kirje

16.8.2021

VN/19904/2021
VN/19904/2021-TEM-17

Sosiaali- ja terveysministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriön vastaus

Sosiaali- ja terveysministeriö on 6.8.2021 päivätyllä kirjeellään pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriötä tekemään esityksen koronapassin käyttökohteista. Esitysten toivotaan olemaan mahdollisimman tarkkoja ja priorisoituja niiden hyödyllisyyden ja vaikuttavuuden mukaan. Esityksiin pyydetään liittämään alustavat vaikutusarvioinnit.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että koronapassin mahdollisen käyttöönoton valmistelua tehdään ripeästi eri näkökulmista ml. tekninen toteutus ja oikeudelliset kysymykset. Valmistelu ei kuitenkaan saa viivästyttää rajoitusten lieventämistä tai poistamista tilanteen niin salliessa Valmistelun ei tule myöskään vaikuttaa käynnissä olevaan arvioon lähikontaktin tai turvavälien määrittelystä. Koronapassin teknisessä toteutuksessa tulisin mahdollisimman kattavasti hyödyntää EU:n koronatodistuksen teknisiä ratkaisuja niitä uudenlaiseen käyttötarkoitukseen tarvittaessa muokaten. Koronapassin käyttöönoton tarvetta tulee arvioida myöhemmin huomioiden mm. rokotuskattavuuden edistyminen ja epidemiatilanne syksyn kuluessa.

Yleiset lähtökohdat

Koronapassin käyttövaatimuksen tulisi lähtökohtaisesti olla vaihtoehto TTL:n mukaisen rajoituksen asettamiselle. Lisäksi vaatimuksen tulisi mahdollistaa voimassa olevan rajoituksen purkaminen tai siitä poikkeaminen. Koronapassivaatimusta ei tule liittää välttämättömien julkisten tai yksityisten palveluiden käyttöön, vaikka tilojen käytölle voidaan asettaa TTL 58 d §:n mukainen turvavälipäätös. Koronapassia ei tule edellyttää käyttökohteissa, joita koskevia rajoituksia ei voida asettaa voimassa olevan tartuntatautilain säädösten pohjalta. Koronapassia ja sitä koskevaa vaatimusta ei siis tulisi asettaa toiminnan edellytykseksi ns. uusissa käyttökohteissa eli toiminnassa, jota ei ole mahdollista nykyisen lainsäädännön puitteissa rajoittaa. Valmistelussa tulee varmistaa, että asiaa koskeva päätöksenteko on valtakunnallisesti yhdenmukaista.

Koronapassille tulisi asettaa ikäraja, jota nuoremmilta lapsilta passia ei vaadittaisi missään tilanteessa. Tämä siitä huolimatta, että passin voivat saada kaiken ikäiset henkilöt osoittamalla negatiivisen testituloksen. Valmistelussa tulisi arvioida erityisesti, voitaisiinko ikärajana hyödyntää samaa ikärajaa (vuonna 2006 ja sen jälkeen syntyneet henkilöt), joka on käytössä matkustettaessa Suomeen. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei tässä vaiheessa ole kantaa, mihin ikäraja tulisi asettaa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4

29 516 001
35 829 516 001

916 062 160
+358 9 1606 2160

www.tem.fi

Mahdollisia koronapassin käyttöönottoon liittyviä kustannuksia ovat mm. koronapassien tarkastamiseen, covid-19-testaukseen sekä toiminnan suunnittelusta ja valvonnasta syntyvät kustannukset. Näitä voidaan arvioida tarkemmin mahdollisesti käyttöönotettavan järjestelmän täsmentyessä. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan koronapassin käyttöönotosta ei tulisi aiheutua huomattavia kustannuksia yrityksille tai kuluttajille, vaan koronapassin käyttöönotosta tulisi pyrkiä tekemään mahdollisimman helppoa.

Koronapassin käyttöönotosta aiheutuisi kustannuksia yrityksille, jotka joutuisivat tarkistamaan asiakkailtaan voimassa olevan koronapassin. Näitä kustannuksia olisi arvioitava siitä näkökulmasta, millaisia velvollisuuksia koronapassijärjestelmä aiheuttaisi yrityksille ja tulisiko yritysten esimerkiksi hankkia lisätyövoimaa tai tehdä tietojärjestelmä uudistuksia näiden velvollisuuksien täyttämiseksi. Koronapassin tulisi mahdollistaa digitaalinen rajapinta, jonka avulla sen voisi tarkistaa myös digitaalisesti itsepalveluasioinnissa. Kuluttajille koronapassin tulisi olla maksuton, mikä tarkoittaa sitä, että passin mahdollisesti edellyttämä testi tulisi olla maksuton. Rokotekattavuuden lisääntyessä, testauksen tarve tulee automaattisesti vähenemään.

Koronapassin käyttöönotolla olisi mahdollisesti vaikutuksia yritysten imagoon ja asiakaskuntaan. Yritykset voisivat koronapassin käyttövaatimuksella viestiä sitoumuksestaan asiakkaiden ja henkilökunnan terveysturvallisuuden varmistamiseksi. Tämä voisi lisätä kuluttajien luottamusta ja houkutella koronapassin käyttöön myönteisesti suhtautuvia asiakkaita käyttämään yrityksen palveluita, joka näkyisi liiketoiminnan kasvuna. Toisaalta yritykset voisivat myös menettää sellaisia asiakkaita, jotka eivät syystä tai toisesta halua käyttää koronapassia. Edellä kuvattua asiakasvalintaa tulee arvioida vielä tarkemmin syrjimättömyysvaatimuksen näkökulmasta.

Koronapassin tärkeimmät käyttökohteet:

TTL 58 § ja TTL 58 d § - Tapahtuma-ala:

Yleisötilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiselle ennakoitavuus on ensiarvoisen tärkeää. Toimijoiden tulee voida luottaa siihen, että useiden kuukausien kuluttua järjestettävä tilaisuus on mahdollista toteuttaa koronapassia hyödyntäen, vaikka tapahtuman ajankohtana vaikeutuneen tautitilanteen johdosta alueelle olisi tarpeen asettaa yleisötilaisuuksiin kohdistuvia rajoituksia.

Tapahtumien järjestämiseen liittyy tavanomaisesti pitkä suunnittelujänne, joka tuottaa kustannuksia jo käynnistymisestä lähtien. Alalle tarvitaan varmuutta sen suhteen, millaisia rajoituksia toteuttamiseen liittyy useita kuukausia etukäteen. Myös asiakkaat kaipaavat varmuutta tilaisuuden toteutumisesta uskaltaakseen ostaa lipun. Nykyisessä tilanteessa, jossa tautitilanne ja rajoitukset voivat muuttua suhteellisen usein, eikä niiden suunta ole ennakoitavissa, asiakkaat ovat epävarmoja eikä yrityksen kannata ottaa riskiä investoidakseen tuotantoon. Tämä ilmiö näkyy selvästi lipunmyynnistä vastaavien yritysten toiminnassa alalta saatujen tietojen mukaan. Liiketoiminnan riski on edelleen niin korkea, että erityisesti suurten yleisötilaisuuksien järjestäminen ei kannata.

Yleisötilaisuudet, joihin myydään lippuja tai lähetetään henkilökohtaisia kutsuja, tulisi voida järjestää koronapassia hyödyntäen kaikissa tilanteissa. Näihin tilaisuuksiin osallistuvat henkilöt on mahdollista yksilöidä ja koronapassit voitaisiin tarkistaa esim. lippujen / kutsujen tarkastamisen yhteydessä. Tällaisia yleisötilaisuuksia olisivat mm. teatteri- ja kesäteatterinäytökset, elokuvateatterinäytökset, konsertit, festivaalit, urheilutapahtumat ja -turnaukset, kongressit, seminaarit, messut ja koulutustilaisuudet. Ilman pääsylippua järjestettävien tilaisuuksien osalta voitaisiin erikseen arvioida osallistujien yksilöinnin ja koronapassin tarkastamisen ratkaisut.

Edellä mainittuja yleisötilaisuuksia järjestetään sisä- ja ulkotiloissa, jotka voivat olla erilaisia niin asiakaskapasiteetin kuin muiden olosuhteiden osalta (pieni teatteri vrt. jäähalli). Koronapassin käyttötilanteiden erottelua ei nähdä järkeväksi tästä näkökulmasta. Koronapassin tulisi olla käytettävissä sekä sisä- että rajatuissa ulkotiloissa järjestettävissä tilaisuuksissa poikkeuksena/erityisjärjestelyinä henkilömäärärajoitukseen ja/tai turvaväli päätökseen. Kansainväliset kokemukset ovat osoittaneet, että suuriakin yleisötilaisuuksia on mahdollista järjestää terveysturvallisesti koronapassivaatimusta hyödyntäen.

Yleisötilaisuuksia ja tapahtumia järjestetään myös mm. hotelleissa, kylpylöissä ja ravitsemisliikkeissä, joita koskevat myös erilliset rajoitukset. Yleisötilaisuuksiksi katsottavien tapahtumien järjestäminen myös näissä tiloissa tulee mahdollistaa koronapassivaatimuksen käyttöönotolla.

Koronapassin käyttöönotolla voitaisiin nostaa yleisötilaisuuksien osallistujamääriä normaalille tasolle sisä- ja ulkotiloissa. Tämä mahdollistaisi suurempien tapahtumien järjestämisen ja osallistujamäärärajoitusten tai turvaväliedellytysten korvaamisen koronapassivaatimuksella. Tilaisuuden pääsylippuehtoihin on mahdollista sisällyttää vaatimus koronapassista, jolloin mahdollisen uuden alueellisen yleisötilaisuusrajoituksen johdosta tilaisuutta ei tarvitsisi peruuttaa viime hetkellä.

Tapahtumateollisuus ry:n mukaan toimialan liikevaihto liitännäistoimineen (puhtaus, turvallisuus, logistiikka jne.) oli vuonna 2019 yhteensä 2,35 miljardia, josta n. 90% on poissa. Kyse on monialaisesta toimialasta, joka koostuu useisiin tilastollisiin toimialaluokkiin kuuluvasta toiminnasta, mikä vaikeuttaa alan taloudellisen laajuuden tarkastelua. Tapahtumatakuuta koskevassa hallituksen esityksessä (HE HE 79/2021 vp) on arvioitu tapahtuma-alan liikevaihtoa ja sen pudotusta verrattuna vuoden 2019 tilanteeseen. Tapahtumatakuu ei koske säännöllisesti järjestettäviä urheilutapahtumia (esimerkiksi urheiluliigojen otteluita), joten urheiluseurojen toimialaa ei vaikutusarviossa otettu huomioon. Tapahtumajärjestäjät voivat järjestää vuosittain useita tapahtumia, joten tapahtumajärjestäjien liikevaihtotiedoista ei voi päätellä yksittäisten tapahtumien liikevaihtoja tai osallistujamääriä. Näin ollen alueellisten rajoitusten vaikutusten arviointi vaatisi tarkempaa tarkastelua, jos sitä pidetään tarpeellisena. Messujen ja kongressien järjestäminen -toimialalla toimivien yritysten liikevaihdon summa oli 200 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 90 miljoonaa euroa vuonna 2020. Arvonlisäverollista toimintaa vuosina 2019 ja 2020 oli noin 200:lla yrityksellä. Esittävät taiteet- ja esittäviä taiteita palveleva toiminta -toimialojen liikevaihdon summa vuonna 2019 oli 410 miljoonaa euroa. Esittävät taiteet- ja esittäviä taiteita palveleva toiminta -toimialoilla toimii kuitenkin suurelta osin muita kuin tapahtumajärjestäjiä. Tästä syystä toimialojen kokonaisliikevaihto ei kuvaa esittävien taiteiden tapahtumajärjestäjien liiketoiminnan laajuutta. Baarit ja yökerhot järjestävät myös esittävien taiteiden tapahtumia, mutta ne toimivat eri toimialalla, josta tapahtumien järjestämisestä syntyvää liikevaihtoa ei pystytä erottelemaan. Esittävien taiteiden tapahtumien järjestäminen laski noin 90 % vuodesta 2019 vuoteen 2020 tapahtumatakuun kuukausilta 1.6.-31.11. Tapahtuman asiakkailta saatavat tulot (lipunmyyntitulot, sponsorit jne.) näkyvät tapahtumajärjestäjän liikevaihdossa ja tapahtumajärjestäjä maksaa tapahtuman toteuttamisesta alihankkijoille.

Kun arvioidaan koronapassin käyttöönoton vaikutuksia tapahtuma-alalla, tarkasteluun voidaan ottaa joko nykyisin voimassa olevien alueellisten rajoitusten vaikutus liikevaihtopotentiaaliin tai laajempi vaikutus enimmäispotentiaaliin, jos rajoituksia jouduttaisiin asettamaan esimerkiksi koko maata kattavaksi. Tässä arviossa voidaan pyrkiä hyödyntämään Tilastokeskuksen yritystilastoja ml. toimipaikkojen lukumäärä ja sijainti sekä liikevaihtotilastoja. Arviointia vaikeuttaa kuitenkin, että ajantasaista tietoa ei ole kaikilta osin saatavissa eli vaikutusarviointi on kaikissa tilanteissa suuntaa-antavaa.

TTL 58 d § - Lähikontaktin välttäminen - turvavälit

TTL 58 g § - Tilojen sulkeminen asiakkailta

Koronapassin käyttökohteet tulisi pystyä rajaamaan mahdollisimman selkeästi. TTL 58 d §:n mukainen turvaväli päätös koskee kaikkia asiakkaiden käyttämiä tiloja, mutta edellä todetulla tavalla työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että välttämättömien julkisissa ja yksityisissä palveluissa käytettävien tilojen osalta koronapassivaatimusta ei tulisi asettaa näihin tiloihin pääsyn edellytykseksi, vaikka niissä edellytettäisiin mahdollisuutta lähikontaktin välttämiseksi. Tällaisia asiakastiloja olisivat mm. vähittäiskaupat, apteekit, kampaamot, postit, kirjastot.

Koronapassivaatimus vaihtoehtona turvaväli päätökselle tai tilojen sulkemiselle tulisi ainakin ensivaiheessa rajata tiloihin, jotka voidaan laissa säädettyjen edellytysten täytyessä sulkea asiakkailta kokonaan. Näitä tiloja ovat TTL 58 g §:n mukaan liikunta- ja urheilutilat, kuntosalit, yleiset saunat, uimahallit ja kylpylät, tanssipaiikat ja kuorolaulu- ja harrastajateatteritilat.

Edellä todetulla tavalla katsomme, että koronapassivaatimusta ei tule ulottaa pieniin lapsiin. Näin ollen erityisesti lapsille suunnatuissa tiloissa kuten sisäleikkipuistot ja –leikkipaikat sekä huvi- ja teemapuistot, aukiolon vaatimuksena voisi olla lapsen mukana olevan vanhemman tai muun huoltajan koronapassi.

TTL 58 a § - Ravitsemisliikkeiden erityissäätely

Ravitsemisliikkeiden toiminnan rajoittamista koskee erityissäätely ja kulloinkin voimassa olevien rajoitusten sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koronapassin mahdollista käyttöä ravitsemisliikkeiden toiminnassa (pl. edellä mainittu tapahtumien järjestäminen) tulee arvioida vielä tarkemmin ennen kuin sen käyttöönottoon voidaan ottaa kantaa. Koronapassin käytön tulee ensisijaisesti helpottaa asiakaspalvelua ja toimia vaihtoehtona rajoitustoimille, mahdollistaen voimassa olevien rajoitusten purkamisen. Tarpeettoman monimutkaisen passijärjestelmän luomista tulisi välttää toimialalla, jonka toiminta ei perustu esim. lipunmyyntiin.

Tällä hetkellä ravitsemisliikkeitä koskee alueellisesta tautitilanteesta riippuen rajoituksia (mm. aukiolorajoitukset, asiakaspaikkamäärä, ns. tanssikielto). Laissa on säädetty rajoitusten laajin taso, josta valtioneuvoston asetuksella voidaan ottaa käyttöön välttämättömyysperiaatteen mukaisesti lievempiä rajoituksia tai poistaa rajoitukset kokonaan. Tällä hetkellä voimassa olevassa laissa ei säädetä mahdollisuudesta ravitsemisliikkeiden tilojen sulkemiseksi asiakkailta.

Koronapassivaatimuksen mahdollista käyttöönottoa tulee arvioida uudelleen tilanteessa, jossa sillä voitaisiin välttää uusien, tiukempien rajoitusten käyttöönotto. Koronatilanteen mahdollisesti huonontuessa uudelleen huomattavasti, laajojen sulkemisten tai erittäin tiukkojen aukiolorajoitusten sijaan voitaisiin harkita vaatimusta koronapassista ravitsemisliikkeessä käynnin edellytyksenä, sen sijaan että nykyisiä rajoituksia muutoin kiristettäisiin olennaisesti.

Osastopäällikkö

Antti Neimala

Hallitusneuvos

Liisa Huhtala

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö